

Møtedato	28.-30.03.2025
Saksbehandler	Landsstyret
Saksnummer	LM15 03.01-25
Gjelder	Resolusjoner

Vedlegg til saken

1. Resolusjon: Stopp studentfabrikken
2. Resolusjon: Trygg studiehverdag – Beredskap for studenter nå
3. Resolusjon: Forebygg uhelse blant studenter!
4. Resolusjon: Økt støtte i praksis!
5. Resolusjon: Bærekraftig møtevirksomhet
6. Resolusjon: Finansiering av ekstraavgifter i praksis
7. Resolusjon: Forskningsinfrastruktur for studenter
8. Resolusjon: Gratis vaksiner til studenter i praksis
9. Resolusjon: Klimakrisen og naturkrisen er nå! – Transformasjonen til bærekraft i utdanning
10. Resolusjon: Satsning på paraidrett nå!
11. Resolusjon: Studenter skal ikke finansiere sin egen helsetjeneste
12. Resolusjon: Stå sammen mot fascisme

Resolusjoner

Formål

Behandle innkomne forslag til resolusjoner til NSOs landsmøtet 2025

Sakspresentasjon

En resolusjon er en politisk uttalelse som blant annet utdyper, konkretiserer og supplerer NSOs politikk på et aktuelt tema.

Fristen for å fremme resolusjoner til landsmøtet var 14. februar, og det ble sendt inn 12 resolusjonsforslag innen fristen.

Behandling av resolusjoner på landsmøtet

Behandling av resolusjoner på landsmøtet skjer i to omganger. Først skal landsmøtet debattere og vedta hvilke av de innsendte resolusjonene som skal behandles. Etter dette blir selve resolusjonene debattert. Debatten tar utgangspunkt i endringsforslag som er sendt inn før og

32 under debatten. Etter debatten er ferdig utarbeider redaksjonskomiteen en innstilling til alle
33 innkomne endringsforslag. Redaksjonskomiteens innstilling legges til grunn når landsmøtet til slutt
34 skal votere over alle endringsforslagene og de endelige resolusjonene.

35 36 **Vurdering**

37 Landsstyret innstiller på at landsmøtet skal behandle fire – 4 – resolusjoner og at dette er mulig
38 innenfor den satte tidsrammen. Dette vil gi landsmøtet mulighet til å debattere en bredde av
39 politiske saker. Landsstyret har videre valgt å vektlegge at det skal være god nok tid til å debattere
40 hver av de innstilte resolusjonene.

41 42 **Følgende resolusjoner innstilles behandlet:**

- 43 1. Stopp studentfabrikken
- 44 2. Trygg studiehverdag – beredskap for studenter nå
- 45 3. Forebygg uhelse blant studenter!
- 46 4. Økt støtte i praksis!

47 48 ***Stopp studentfabrikken***

49 *Forslagsstiller: Arbeidsutvalget*

50 Landsstyret mener denne resolusjonen belyser et svært aktuelt tema som har fått mye
51 medieoppmerksomhet den siste tiden. Resolusjonen viser til endringene vi har sett over
52 statsbudsjettet de siste årene særlig med konverteringsordningen for studiestøtte, eksamensavgift
53 og kutt i høyere utdanning. Resolusjonen setter tydelig krav til politikerne om hva høyere
54 utdanning skal være nå og i fremtiden. Resolusjonen inneholder mye allerede vedtatt politikk, men
55 landsstyret vurderer at det er viktig å ha en samlet uttalelse om hva studentbevegelsen mener om
56 regjeringens studentfabrikk.

57 58 ***Trygg studiehverdag – Beredskap for studenter nå***

59 *Forslagsstiller: Tom-Daniel Laugerud, Studentstyret NIH*

60 Landsstyret mener denne resolusjonen belyser et svært aktuelt tema på et område NSO har svært
61 lite politikk på fra tidligere. Det er en utfordring at studenter ikke blir inkludert/tatt hensyn til i det
62 nasjonale og lokale beredskapsarbeidet. Kravene i resolusjonen er konkrete og relevante, særlig
63 opp mot den økende geopolitiske spenningen.

Forebygg uhelse blant studenter!

Forslagsstiller: Velferds- og likestillingspolitisk komité

Landsstyret mener denne resolusjonen belyser et viktig tema for NSO og som er i stadig endring. Landsstyret synes resolusjonen er god, men ønsker å spisse resolusjonen ytterligere og fokusere på foreslåtte tiltak som NSO ikke allerede har vedtatt politikk på. Derfor foreslås det å stryke kulepunkt 1, 5, 6 og 9.

Første og siste punkt har vi vedtatt i NSOs stortingsvalgsprioriteringer, og punktet om oppfølging av førsteårsstudentene er ivaretatt i resolusjonen "Stopp studentfabrikken!". Punktet om informasjon om velferdstilbud oppfattes litt som et fyllepunkt. Landsstyret betviler ikke viktigheten av informasjon, men det tas ut for å spisse resolusjonen.

Økt støtte i praksis!

Forslagsstillere: medlemslagene ved Norsk Idrettshøgskole (NIH), Lovisenberg diakonale høgskole (LDH), VID vitenskapelige høgskole Oslo, og OsloMet storbyuniversitetet.

Landsstyret mener denne resolusjonen belyser et svært viktig tema for NSO, hvor vi har lite konkret politikk fra før. I tillegg supplerer den vår eksisterende politikk på en god måte.

Landsstyret foreslår noen strykings- og endringsforslag for å inkorporere politikk fra resolusjonen «gratis vaksine til studenter i praksis» og «finansiering utgifter praksis». Forslagene baserer seg på essensen fra de ulike resolusjonene, med endringer i brødteksten, slik at det blir god flyt mellom kulepunktene og brødteksten.

Følgende endringsforslag fra landsstyret er:

- Stryke andre avsnitt, linje 4-9, i opprinnelig resolusjon «Øk støtte i praksis!»
- Legge til ny brødtekst fra linje 11 for å dekke politikken fra resolusjonene «gratis vaksine i praksis» og «finansiering utgifter praksis»:

Den økonomiske byrden for studenter med obligatoriske praksisopphold er større enn for studenter uten praksis. Studenter er ikke garantert å få praksisplass nært studiested eller bosted og mange må derfor skaffe seg et ekstra sted å bo, betale dobbelt husleie og håndtere høye transportkostnader. Praksisstudenter skal ha de samme mulighetene til å fullføre studiet sitt uavhengig av personlig lommebok.

99 *Ansatte i helsevesenet, barnehager og skoler oppfordres til å ta influensavaksinen for å*
100 *redusere smitte både for seg selv og for de sårbare gruppene de arbeider med. Til tross for*
101 *at studenter i praksis har samme eksponering og risiko, får de ikke samme tilbud.*

102 *Folkehelseinstituttet anbefaler vaksinasjon som et viktig tiltak for å beskytte den enkelte og*
103 *de sårbare samfunnet. Å tilby gratis vaksiner til studenter vil derfor være en investering i*
104 *både studentenes helse og samfunnets smittevern.*

105
106 *Studenten i dag er avhengig av deltidsjobb for å få økonomien til å gå rundt.*

107 *Praksisstudenter har betydelige ekstrakostnader i sitt utdanningsløp, uten de samme*
108 *mulighetene til å dekke inn kostandene gjennom en deltidsjobb. Norsk studentorganisasjon*
109 *mener det er på tide at staten tar sin del av ansvaret for at alle norske studenter skal kunne*
110 *ha de samme mulighetene til å fullføre sine studieløp. Dette krever både tiltak for å senke*
111 *ekstra kostnadene, men også tiltak for å kompensere for tapt ekstraintekt.*

- 112
113 • *Legge til kulepunkt «alle studenter i praksis i Norge skal få tilbud om gratis vaksine» for å*
114 *ivareta politikken i resolusjonen Gratis vaksiner til studenter i praksis*
- 115 • *Legge til kulepunkt «staten må sikre at utdanningsinstitusjonene kan finansiere boplass*
116 *eller støtteordninger for reiseutgifter til studenter som har obligatorisk praksis med*
117 *uforholdsmessig lang reisevei» for å ivareta politikken i resolusjonen Finansering av*
118 *ekstrautgifter i praksis*

119 120 **Resolusjoner som ikke innstilles**

121 122 **Bærekraftig møtevirksomhet**

123 *Forslagsstiller: Studentparlamentet ved Universitetet i Bergen*

124 *Landsstyret mener det vil være lite hensiktsmessig at NSO skal ha politikk på et timeantall som*
125 *skiller digitale fra fysiske møter. Politikk tilknyttet utfasing av fysisk møtevirksomhet der det er*
126 *hensiktsmessig og institusjonene sitt ansvar om å redusere klimagassutslipp tilknyttet*
127 *reisevirksomhet er dekt i politisk dokument for klima og bærekraft.*
128

Finansiering av ekstrautgifter i praksis

Forslagsstiller: Jan-Erik Lie, Studentparlamentet i Østfold

Landsstyret mener innholdet i resolusjonen «Økt støtte i praksis!» supplerer NSOs politikk på temaet bedre og innstiller derfor på å heller behandle den. Likevel er det gode elementer i denne resolusjonen og landsstyret har derfor levert endringsforslag til «Økt støtte i praksis!».

Forskningsinfrastruktur for studenter

Forslagsstiller: Studentparlamentet ved Universitetet i Bergen

Resolusjonen Forskningsinfrastruktur for studenter er godt skrevet, og utfyller organisasjonens forskningspolitikk. Landsstyret innstiller likevel ikke på at denne resolusjonen behandles, da tematikken er noe snever og krever en del forhåndskunnskap for å diskutere. Landsstyret ønsker å tilrettelegge for at flest mulig delegater skal kunne engasjere seg i resolusjonsdebatten, og prioriterer derfor andre resolusjoner.

Gratis vaksiner til studenter i praksis

Forslagsstiller: Studenttinget på Vestlandet

Landsstyret mener innholdet i resolusjonen «Økt støtte i praksis!» supplerer NSOs politikk på temaet bedre og innstiller derfor på å heller behandle den. Likevel er det gode elementer i denne resolusjonen og landsstyret har derfor levert endringsforslag til «Økt støtte i praksis!».

Klimakrisen og naturkrisen er nå! – Transformasjon til bærekraft i utdanning

Forslagsstiller: Victoria Skogsletten Dalen, Studentparlamentet ved OsloMet

Landsstyret mener at innholdet i resolusjonen overlapper med politisk dokument for klima og bærekraft vedtatt av landsstyret høsten 2024. Videre mener landsstyret at det er lite hensiktsmessig å ha mer detaljert politikk på hvordan sektoren løser dette samfunnsoppdraget utover allerede vedtatt politikk.

Satsning på paraidrett nå!

Forslagsstiller: Noah Nicolaisen, landsmøtedelegat fra Universitetet i Bergen

Landsstyret mener at resolusjonen tar opp et viktig tema, men ønsker heller at dette tas inn i velferdspolitisk plattform ved neste revidering, og viser til at det i forslag til handlingsplan 25/26 innstilles på at velferdspolitisk plattform skal revideres neste år. Videre oppleves resolusjonen som noe mangelfull og det er behov for mer konkretisering og utbrodering av innholdet før landsmøtet kan ta stilling til den konkrete politikken.

164 **Studenter skal ikke finansiere sin egen helsetjeneste**

165 *Forslagsstiller: Jakob Selfors, landsmøtedelegat NTNU*

166 Tematikken er viktig og alltid aktuell. Landsstyret ønsker likevel ikke å behandle denne da det ikke
167 er nødvendig å behandle to resolusjoner om samme tema, og innstiller heller på å behandle
168 resolusjonen fra VLPK.

169 **Stå sammen mot fascisme**

170 *Forslagsstiller: Denas Rakauskas og Cinta Hondmerk, Landsmøtedelegater OsloMet*

171 Resolusjonen omhandler et viktig tema, men landsstyret velger til tross for dette å ikke innstille på
172 å behandle denne resolusjonen. Den oppleves som mindre aktuelt for NSOs fokusområde.
173 Landsstyret velger derfor å prioritere landsmøtets tid til å behandle andre resolusjoner med mer
174 relevant tema, som vi opplever organisasjonen har større behov for å diskutere og vedta politikk
175 knyttet til.
176

177

179 Innstilling

- 180 • Følgende resolusjoner behandles av landsmøtet 2025
    - 181 ○ Stopp studentfabrikken
    - 182 ○ Økt støtte i praksis!
    - 183 ○ Trygg studiehverdag – Beredskap for studenter nå
    - 184 ○ Forebygg uhelse blant studenter!
-
- 185

Stopp studentfabrikken!

Innsendt av arbeidsutvalget i NSO

I regjeringers søken etter økt produktivitet i høyere utdanning, har norske universiteter og høyskoler beveget seg fra undervisnings- og dannelsesinstitusjoner til studentfabrikker, som har som eneste formål å produsere fersk arbeidskraft for arbeidsmarkedet. Regjeringen har omgjort konverteringsordningen for studiestøtte, som gjør at vi får mindre stipend og mer lån dersom vi ikke fullfører en grad. I tillegg har regjeringen innført en eksamensavgift for å ta opp igjen allerede beståtte eksamener, som har resultert i store kutt i høyere utdanning. Vi mener at politikerne heller skal øke studiestøtta og sikre oss studenter trygge og forutsigbare rammer i studietiden, for å forebygge frafall og sikre gjennomføring.

Den norske studentbevegelsen finner seg ikke i å bli behandlet som en vare, ferdigstilt gjennom samlebåndsproduksjon. Professorene skal ha rollene som pedagog og fagperson, ikke som operatør i en studentfabrikk. Vi ønsker ikke å forsinke gjennomføring i høyere utdanning; vi ønsker å studere og tilegne oss kunnskap. Vi setter ned foten mot en effektivisering inspirert av den danske "fremdriftsreformen". Reformen kom i 2013 og tok sikte på å korte ned antall år vi studenter bruker i høyere utdanning. Fremtidens kompetansebehov reflekteres ikke i myndighetenes nedskjæringer. Det skal være lov å velge feil. Vi studenter skal ikke tvinges gjennom studier vi ikke er motivert til å gjennomføre, og dermed ut i et yrkesliv vi ikke trives i. Studieporteføljene skal ikke bare ta hensyn til arbeidslivets behov, men også motivasjonen vår. Veiledning i grunnskole og videregående opplæring må prioriteres for å sikre at unge mennesker har de verktøyene vi trenger for å ta gode valg for fremtiden.

NSO mener at:

- 40% av studiestøtten skal omgjøres til stipend ved normal progresjon, og alle studenter skal ha rett til å motta studiestøtte gjennom 8 år.
- Det skal ikke innføres eksamensavgift, skolepenger eller andre avgifter i høyere utdanning.
- Utdanningsinstitusjonene skal sørge for tett oppfølging gjennom studieløpet, med et særlig fokus på førsteårsstudenter.
- Utdanning- og yrkesveiledning for unge skal styrkes gjennom hele utdanningsløpet.
- Alle emner skal tilby kontinuitetseksamen (konteeksamen).
- Dimensjoneringen av høyere utdanning skal ta hensyn til studentenes motivasjon og arbeidslivets behov.
- Det skal være enkelt å bruke oppnådde studiepoeng fra et studieprogram for å fullføre en grad i et annet studie. Det skal ikke straffe seg å velge feil studie.

Trygg studiehverdag – beredskap for studenter nå

Innsendt av Tom-Daniel Laugerud, Norges idrettshøgskole

Bakgrunn

Norge står overfor en mer uforutsigbar sikkerhetssituasjon enn tidligere, preget av økt risiko for kriser knyttet til klimaendringer, digital sårbarhet og geopolitiske spenninger. Totalberedskapsmeldingen (2024–2025) fremhever behovet for at hele samfunnet, inkludert enkeltindivider, utdanningsinstitusjoner og kommuner, er bedre forberedt på kriser og potensielle trusler.

I denne konteksten er studenter en av de mest sårbare gruppene i befolkningen. Undersøkelser fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) viser at unge voksne i alderen 18–29 år er de minst forberedte på en krisesituasjon. Det har blitt påpekt at mange studenter verken har kunnskap om, eller ressurser til, å følge myndighetenes anbefalinger om egenberedskap. Studenter bor ofte i små hybler eller i kollektiv med begrenset lagringsplass, noe som gjør det utfordrende å oppbevare nødvendige forsyninger.

Totalberedskapsmeldingen peker på at befolkningen i større grad må ta ansvar for egenberedskap, men gir ingen konkrete tiltak for hvordan studentene skal inkluderes i dette arbeidet. Oslo kommune har gitt generelle anbefalinger om samarbeid og fellesskapsløsninger for lagring av vann og mat, men dette er langt fra tilstrekkelig. Studentsamskipnader og utdanningsinstitusjoner spiller en viktig rolle i å nå ut med informasjon og legge til rette for praktiske løsninger, men dette er i dag ikke systematisert.

I tillegg til fysisk beredskap er det nødvendig å øke studentenes kompetanse på sikkerhet, desinformasjon og digitale trusler. Digital sårbarhet og cyberangrep er blitt en større del av dagens trusselbilde, og studenter er ofte blant dem som har minst kunnskap om hvordan de kan beskytte seg.

Det er derfor behov for en kommende nasjonal sikkerhetsstrategi også inkluderer studenter som en gruppe og sikrer at de får den nødvendige informasjonen, ressursene og støtten til å være bedre forberedt.

NSO mener at:

- Studenter må inkluderes som en gruppe i nasjonale og lokale beredskapsstrategier og planer, med spesifikke tiltak for å sikre at de får nødvendig informasjon og ressurser for egenberedskap.
- Høyere utdanningsinstitusjoner og studentsamskipnader må ta ansvar for å spre informasjon fra relevante myndigheter om beredskap og tilrettelegge for løsninger som felles lagringsplass for vann og utstyr i studentboliger i tråd med myndighetenes anbefalinger.
- Egenberedskap bør innlemmes i studentorienteringer og informasjonsmateriell, slik at alle studenter gjøres kjent med anbefalingene fra relevante myndigheter.

Forebygg uhelse blant studenter!

Innsendt av Velferds- og likestillingspolitisk komité i NSO

For å motvirke studentenes psykiske og fysiske helseutfordringer er det viktigst å jobbe forebyggende. Det er billigere for samfunnet og bedre for individet. SSBs undersøkelser viser at studenter har dårligere psykisk helse enn jevnaldrende i arbeid.¹ Samtidig viser Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse (SHoT) at 1 av 5 studenter rapporterer om at de har søkt psykisk helsehjelp.²

Å jobbe forebyggende gjøres på flere måter. Det skal jobbes aktivt gjennom å styrke velferdsordningene som sikrer at studentene kan bygge relasjoner gjennom studietiden, og som bidrar til å styrke studentenes fysiske helse. Det er derfor viktig at regjeringen og Stortinget, kommuner og fylkeskommuner, men også studentsamskipnadene og utdanningsinstitusjonene sørger for at studentidrett og studentfrivilligheten sikres gode rammevilkår. De skal kunne driftes på en bærekraftig måte, med plass til alle studentene som vil delta. Studentidretten og studentfrivilligheten går hånd i hånd for å styrke studenters muligheter til å prestere sosialt og akademisk, og bidrar forebyggende mot psykisk uhelse og livsstilssykdommer. Da er det bekymrende at Norges studentidrettsforbund melder om at 6000 studenter står i kø for å bli med på organiserte idrettsaktiviteter.³

Vi vet at forebyggende velferdsarbeid bidrar til studenters tilhørighet og økt livskvalitet. Det forebygger psykisk uhelse og dens ytterste konsekvens: selvmord. Gjennom daværende regjeringens handlingsplan 2020-2025 har et tverrsektorielt samarbeid jobbet med å forebygge selvmord.⁴ Dette arbeidet må videreføres og intensiveres, når vi i SHoT ser at 5% av studenter har forsøkt å ta sitt eget liv.

NSO mener:

- Staten skal hvert tredje år finansiere en nasjonal levekårsundersøkelse for studenter i Norge.
- Staten skal øke velferdstilskuddet til studentsamskipnadene.
- Staten skal bidra med midler inn i campusutvikling som skal gå til arenaer for studentfrivillighet, -idrett og -tjenester.
- Kommunene og utdanningsinstitusjonene skal sørge for at by- og campusutvikling prioriterer rom for studentidrett og studentfrivillighet.

¹ https://www.ssb.no/utdanning/hoyere-utdanning/artikler/psykiske-plager-blant-studenter?fbclid=IwZXh0bqNhZW0CMTEAAR3H9IH1XZi3PsQG0eh3zfJbEueUL0_Fm-H38LkAxU-LUV2invluxPTk2qM_aem_riREXuaO794RufZNh1cDkQ

² <https://studenthelse.no/shot-2022/psykisk-helse-og-trivsel/>

³ <https://studentidrett.no/nyheter/6000-pa-venteliste-na-krever-vi-handling>

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regjeringens-handlingsplan-for-forebygging-av-selv-mord-2020-2025/id2740946/>

- 28 • Utdanningsinstitusjonene skal sørge for oppfølging av førsteårsstudentene og etterstrebe at alle
- 29 finner en sosial og faglig tilhørighet.
- 30 • Utdanningsinstitusjonene skal informere studentene om velferdstilbud.
- 31 • Kunnskapsdepartementet og utdanningsdirektoratet skal sørge for at forebygging av psykiske
- 32 helseplager og selvmord kommer tydeligere inn i læreplanene gjennom hele skoleløpet.
- 33 • Regjeringen skal komme med en evaluering av handlingsplan "Ingen å miste 2020-2025" - og
- 34 videreføre arbeidet med aktiv selvmordsforebygging.
- 35 • Gjennomføre en stortingsmelding om «Barn, ungdom og unge voksnes helse» for å kartlegge fysisk
- 36 og psykisk helse og igangsette tiltak for å bedre helsesituasjonen.

Økt støtte i praksis!

Innsendt av Norges idrettshøgskole, Lovisenberg diakonale høgskole, VID vitenskapelige høgskole og OsloMet – Storbyuniversitetet

Bakgrunn

Studiestøtten har ikke fulgt den generelle velferdsutviklingen i Norge, og studentøkonomiens utfordringer blir spesielt synliggjort i tilfeller med sammenhengende, obligatoriske praksisperioder på åtte uker eller mer per studieår. Undersøkelser, som SHOT-undersøkelsen, viser at studenter med lange praksisperioder opplever en betydelig økonomisk og psykisk belastning. Dette understreker behovet for bedre økonomisk kompensasjon gjennom økt studiestøtte som sikrer alle studenter lik økonomisk trygghet.

Studieretninger med lang obligatorisk praksis er spesielt utsatt, ved at de kan ha omfattende praksis på opp imot 50% av studiet, som ofte er regulert av nasjonale retningslinjer. Ved siden av forventes det at studentene skal ha tid til å studere og skrive oppgaver. Dette betyr at studenter ikke får tid til å fokusere på å være studenter, men er nødt til å bruke store deler av den gjenværende tiden sin på jobb for å dekke nødvendige levekostnader. Dette resulterer ofte i uforsvarlige dobbeltvakter, altså at studenter kan være i praksis på dagvakt, så jobbe kveldsvakt i deltidsjobb, for deretter å være i praksis på dagvakt dagen etter. Dette ville ikke ha vært greit ifølge Arbeidsmiljøloven, og burde heller ikke være greit når det gjelder studenter. Kjernen i saken er å sikre lik økonomisk trygghet for alle studenter, slik at de får dekket nødvendige levekostnader gjennom hele praksisperioden.

NSO mener at:

- Studenter som har omfattende obligatorisk praksis, på åtte uker eller mer per studieår, skal ha muligheten til å søke om ekstra lån fra Lånekassen, som omgjøres til stipend ved gjennomført studie.
- Størrelsen på det ekstra lånet skal samsvare med mengden obligatorisk praksis.

Bærekraftig møtevirksomhet

Innsendt av Studentparlamentet ved Universitetet i Bergen

Man er helt avhengig av bærekraftige enkelttiltak på de høyere utdanningsinstitusjonene i Norge for å sikre en grønn omstilling av sektoren. Samtidig må man sikre godt samarbeid for å sette gode standarder for bærekraftig drift.

I dag er det et gjennomgående problem at man har såkalte hybridmøter i sektoren. Selv om det er mulighet for digital deltakelse vil mange eller alle inviterte møte opp fysisk for å bevare muligheten til reell påvirkning i pauser og etter møteslutt. Det gjør ofte at man blir avhengig av fly eller andre transportmidler for å møtes. Man ser flere eksempler på møter som varer i to timer eller mindre, som man velger å delta på fysisk, til tross for at dette vil medføre flyreiser. Denne trenden må man snu.

Når man kan avholde et møte heldigitalt, sikrer det at alle institusjonene stiller likt. Det bidrar ikke bare til at man kutter i klimagassutslipp, men også til at man forhindrer konkurransefortrinn for nærliggende institusjoner.

Når man vet at en svært høy andel av de statlige organene i Norge befinner seg i Oslo vil man med hybridmøter, i stedet for digitale møter "tvinge" institusjonene i Sør-, Vest-, Midt-, og Nord-Norge til å reise langt og ofte for enkle samtaler og møter. Det er svært uheldig.

NSO mener at:

- Man skal avholde møter med parter fra flere landsdeler digitalt dersom møtets varighet ikke overstiger 4 timer.
- Man skal ha digitale møter som standard i UH-sektoren, med mindre reisetiden til deltakerne vil være under 2 timer med kollektiv transport for å delta fysisk.

Finansiering av ekstrautgifter i praksis

Innsendt av Jan-Erik Lie, Studentparlamentet i Østfold

Praksis er en avgjørende del i mange utdanningsløp som gir studenter nødvendig praktisk erfaring og ferdigheter. Imidlertid finnes det betydelige urettferdigheter knyttet til ekstrautgiftene som påføres enkelte studenter under praksisperiodene. Blant studenter som tar lærerutdanning og pedagogikk eller helse- og sosialfag, er nesten alle praksisoppholdene obligatoriske.

Studenter står ofte overfor betydelige ekstrautgifter i forbindelse med bosted og transport under praksisperiodene. Disse utgiftene dekkes ikke alltid av nåværende støtteordninger, og det er store forskjeller blant utdanningsinstitusjonene i vilkår for støtte. Mange studenter må derfor skaffe seg et ekstra sted å bo, betale dobbelt husleie og håndtere høye transportkostnader. Dette er spesielt utfordrende i vårt langstrakte land hvor kollektivtransport ofte er begrenset, spesielt i distriktene.

Dette er et problem da den økonomiske byrden gjør det vanskeligere for studenter med obligatorisk praksis å gjennomføre sine studier på lik linje med studenter som ikke har praksis i sine studier. Det bør heller ikke være opptil hvor ressurssterke foreldre man har som avgjør om man kan gjennomføre en slik praksis. Ifølge SSBs levekårsundersøkelse blant studenter i høyere utdanning fra 2021, oppgir 46 % av studentene at de ikke har mulighet til å betale en uforutsett utgift på 20 000 kroner. Dette fører til at mange må jobbe mer ved siden av studiene for å klare seg økonomisk, noe som kan gå ut over studienes kvalitet og mulighet til å fullføre praksis.

For å sikre at det norske samfunnet får godt utdannede og kompetente arbeidstakere, må det legges til rette for å eliminere de økonomiske byrdene studentene står overfor i sine praksisperioder. Studentene må sikres et nasjonalt minstekrav for å få utgifter til praksis dekket. Dette er avgjørende for å utdanne kompetente og dyktige arbeidstakere for fremtidens behov.

Norsk studentorganisasjon mener at:

- Utdanningsinstitusjonene må finansiere boplass til studenter som har obligatorisk praksis utenfor sin kommune, der det utgjør mer enn 1,5t for studenten å reise kollektivt mellom hjem og praksisplass.
- Utdanningsinstitusjonene må finansiere støtteordning for reiseutgifter til studenter som må pendle ut av sin bosteds-kommune eller lengre enn 30km reisevei i luftlinje for å gjennomføre obligatorisk praksis.

Forskningsinfrastruktur for studenter

Innsendt av Studentparlamentet ved Universitetet i Bergen

En helt essensiell del av forskningsarbeidet er å ha en tilstrekkelig forskningsinfrastruktur for å kunne planlegge og gjennomføre undersøkelser. Forskningsinfrastruktur er alt av utstyr, teknologi og hjelpemidler man bruker i gjennomføringen av prosjektet, og i mange tilfeller vil dette være veldig dyrt.

For studenter vil det være vanskelig eller umulig å finansiere et stort forskningsprosjekt på egen hånd. Da er man avhengig av at egen institusjon har tilgang på den infrastrukturen man trenger for å gjennomføre prosjektet. Det er ingen selvfølge for de aller fleste. Særlig for små institusjoner er det vanskelig å anskaffe nok, og god nok forskningsinfrastruktur til at studenter skal kunne forske fritt, og lykkes med forskningen sin. Alle burde ha lik mulighet til å drive med forskningsarbeid i akademien, og studenter må kunne få tilgang til tilstrekkelig forskningsinfrastruktur uavhengig av institusjonstilhørighet. Derfor trenger man å benytte seg av de ressursene som allerede er tilgjengelig, samt å fasilitere ny infrastruktur ved behov. Et forskningsinfrastrukturfond for studenter skal også bidra til å dekke eventuelle avgifter knyttet til lån av utstyr ved andre institusjoner. Dersom man på en institusjon har tilgang på essensielt utstyr, og kapasitet til å leie eller låne dette ut, burde man gjøre dette.

Man kan ikke godta premisset om at det kun er akademisk ansatte som skal være pådrivere for, og ha tilgang på nyskapende forskning. Studenter er en essensiell del av akademien, og kan bidra vesentlig sterkere enn i dag til moderne forskningsarbeid. Derfor må man legge til rette for, og fasilitere studentdrevet forskning, og ha systemer som bidrar positivt til dette.

NSO vil at:

- Det skal opprettes et nasjonalt fond for å sikre at studenter skal få tilgang til særlig kostnadstung forskningsinfrastruktur
- Man skal tilrettelegge for at studenter skal kunne benytte seg av tilgjengelig forskningsinfrastruktur ved andre institusjoner
- Studenter sin posisjon som aktive bidragsytere til forskning skal styrkes, gjennom økt tilgang på nødvendig forskningsinfrastruktur

---

Gratis vaksiner til studenter i praksis

Innsendt av Studenttinget på Vestlandet

Studenter over hele landet møter utfordringer knyttet til sykdom og smitte, særlig i perioder med høy forekomst av influensa. Mange studenter har obligatorisk praksis som en del av sitt studieprogram, hvor fravær grunnet sykdom kan få personlige konsekvenser. Dersom en student blir syk under praksisperioden, må fraværet tas igjen, og i verste fall føre til forsinkelse i studieløpet eller stryk i praksis.

Ansatte i helsevesenet, barnehager og skoler oppfordres til å ta influensavaksinen for å redusere smitte både for seg selv og for de sårbare gruppene de arbeider med. Til tross for at studenter i praksis har samme eksponering og risiko, får de ikke samme tilbud. Ifølge kapittel 1, 2, 3, 4, 5, 18 og 19 i arbeidsmiljøloven regnes studenter i praksis som ansatte². Studenter i helse- og sosialfag har ofte mindre erfaring med smittevernrutiner. Noe som øker sannsynligheten for smittespredning. Ansatte i praksis blir ikke likestilt på lik linje som ansatte i arbeid. Når studenten blir ansett som ansatt, men må betale for vaksinen selv stritter dette imot gratisprinsippet.

Folkehelseinstituttet anbefaler vaksinasjon som et viktig tiltak for å beskytte den enkelte og de sårbare samfunnet. Å tilby gratis vaksiner til studenter vil derfor være en investering i både studentenes helse og samfunnets smittevern.

Norsk studentorganisasjon mener at:

- Alle studenter i praksis i Norge skal få tilbud om gratis vaksiner.
- Arbeidsgiver skal dekke kostnaden av vaksinen til ansatte i praksis, tilsvarende en fast ansatt.
- Utdanningsinstitusjonen skal sikre studentens rett til gratis vaksine, gjennom deres kontrakt med praksisstedet.

Klimakrisen og naturkrisen er nå! – Transformasjon til bærekraft i utdanning

Innsendt av Victoria Skogsletten Dalen, Studentparlamentet ved OsloMet

I Parisavtalen forpliktet verdens nasjoner seg til å begrense den globale oppvarmingen til under 1,5 grader. Likevel viser vitenskapen at vi allerede har passert de fleste realistiske grensene for å nå dette målet. For at det fortsatt skal være mulig, må omfattende tiltak iverksettes langt raskere, mer målrettet og med større kreativitet enn det UH-sektoren og politikerne har vært villige til så langt. I dag ser vi dessuten at mange foreslåtte klimatiltak vil legge ytterligere press på natur, og kunne bidra til å forverre naturkrisen.

Den offentlige debatten i akademia handler nå i liten grad om klimakrisen, selv om det er vår tids største utfordring! Vi kan ikke lenger fortsette med «business as usual» når vi ser hvordan millioner av mennesker påvirkes av stadig mer alvorlige naturkatastrofer. I Norge kjenner vi ikke klimakrisen på kroppen i like stor grad, men vi kan ikke lenger fornekte hvilke konsekvenser våre handlinger har for verden.

Som dagens moderne samfunn for øvrig bygger norske utdanningssystemer på et antroposentrisk verdensbilde, der mennesker og menneskers behov står i sentrum og natur ses som et middel til å oppfylle disse behovene. Eskalerende klimakrise og naturkrise er et resultat av dette. Kunnskap og kunnskapsutvikling anses i dag som en viktig forutsetning for økonomisk vekst og konkurranse i et globalt marked. Dette er ikke forenlig med en bærekraftig fremtid som vi ønsker for menneskene og planeten.

I dag brukes fortsatt begrepet bærekraftig utvikling i UH-sektoren og i politikken – et begrep som gjennom ca 35 års bruk har vist seg feilslått som politisk målsetning, og som i liten grad brukes i dagens forsknings- og faglitteratur på bærekraft-feltet. Utfordringen er hvordan utdanning og utdanningssystemer må endres for å kunne bidra til en dyptgående samfunnsmessig transformasjon til bærekraft?

Vi ser i dag en UH-sektor hvor begrepet bærekraftig utvikling brukes i strategidokumenter og hvor det blant annet oppfordres til å fly mindre på jobbreiser. Dette er ikke godt nok til å definere seg som en bærekraftig utdanningsinstitusjon. Utdanningsinstitusjonene i Norge må i langt større grad fokusere på mer enn bare praktiske endringer (transport, avfallshåndtering). Også politiske (politiske rammeverk og prioriteringer, institusjoner, sosiale normer) og personlige endringer (tankemønstre, verdier, verdensbilde) må vektlegges.¹ Med andre ord: mindre prat om grønn omstilling, og mer handling. Vi trenger en UH-sektor som tar transformasjon til bærekraft i utdanningene på alvor.

---

¹ O'Brien, K. (2018). Is the 1.5°C target possible? Exploring the three spheres of transformation. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 31, 153–160. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2018.04.010>

- 30 Målet til UH-sektoren må være at utdanningene skal bidra til utvikling av en bærekraftig yrkes- og
31 profesjonsutøvelse. Det vil si at yrkes/profesjonsutøvelsen ikke bidrar til overskridelse av naturens
32 tålegrenser eller videre ødeleggelse av jordas grunnleggende prosesser og systemer, og samtidig ikke
33 bidrar til å forverre livsvilkårene for verdens fattige.
- 34 En transformasjon til bærekraft vil omfatte gjennomgripende endringer av de fleste aspekter ved
35 samfunnet; individuelle, sosiale, kulturelle, økonomiske, politiske og verdimessige. UH-sektoren og
36 utdanningssystemet må være en sentral pådriver i denne transformasjonen.
- 37 Dagens klimakrise og naturkrise er menneskeskapt. Det er også opp til oss mennesker om vi skal kunne
38 klare transformasjonen fra krise til bærekraft.
- 39 Norsk studentorganisasjon mener at:
- 40 • Utdanningsinstitusjonene skal utforme sine utdanninger i et fremtidsperspektiv og definere hva en
41 utdanning må inneholde for å sette studenter i stand til å møte dagens og fremtidens
42 bærekraftutfordringer. Innholdet i hver utdanning skal vurderes ut fra et helhetlig
43 bærekraftperspektiv
  - 44 • Utdanningsinstitusjonene skal forankre hele sin virksomhet i oppdatert bærekraft-forskning og
45 kunnskap
  - 46 • Utdanningsinstitusjonene skal innarbeide bærekraftig yrkes/profesjonsutøvelse i
47 emner/studieprogram, og arbeide aktivt med de dilemmaene og verdirelaterte utfordringene som
48 bærekraft representerer
  - 49 • Utdanningsinstitusjonene skal ta sitt samfunnsoppdrag på alvor og sikre at alle delene av deres
50 virksomhet forankres i et holistisk og økosentrisk verdensbilde, og ikke i et mekanistisk og
51 antroposentrisk verdensbilde
  - 52 • Utdanningsinstitusjonene skal ikke kun utdanne kandidater med forståelse om bærekraft, men
53 heller kandidater som kan bidra aktivt til en bærekraftig fremtid
  - 54 • Utdanningsinstitusjonene skal rette utdanningene mot transformativ læring, en læring som utfordrer
55 ubevisste og vante antakelser om virkeligheten og åpner opp for nytenkning og bærekraft-rettet
56 handling
  - 57 • Hele UH-sektoren skal bidra til samarbeid og kunnskapsdeling for best mulig å kunne utnytte og
58 spre bærekraftrelatert kunnskap.

Satsing på paraidrett nå!

Innsendt av Noah Nicolaisen, Universitetet i Bergen

Som student med full funksjonsevne tar man det gjerne for gitt å kunne drive med idrett ved siden av studiene. Slik er det ikke for alle studenter. I dag mangler det et skikkelig tilbud for studenter med funksjonsnedsettelse. Et godt paraidrettstilbud ved universiteter og høyskoler handler om inkludering, men er også en mulighet for Norge til å løfte seg internasjonalt.

Idrett skal være for alle, uansett funksjonsevne. Ved å satse på paraidrett bidrar man til at studenter med funksjonsnedsettelse også får ta del i det positive idretten tilbyr, som fysisk aktivitet, mestring og sosialt fellesskap. Regelmessig fysisk aktivitet er viktig for både fysisk og psykisk helse. For studenter med funksjonsnedsettelse kan tilpassede idrettsaktiviteter bidra til økt livskvalitet, bedre selvtillit og redusert stress, noe som også kan ha en positiv innvirkning på studiene og studentmiljøet.

En satsing på paraidrett vil ikke bare gjøre studentidretten mer inkluderende, men også åpne opp for utvikling av paraidrettstalenter. Dette kan føre til at flere får muligheten til å konkurrere på høyt nivå nasjonalt og internasjonalt. Norge kom på 18. plass i OL i Paris, men 54. plass i Paralympics. Det viser at paraidretten har blitt nedprioritert og ikke satset på sammenlignet med den tradisjonelle idretten. Det er et klart behov for satsing på paraidrett i dette landet. En satsing på paraidrett ved universiteter og høyskoler er en gylden mulighet for Norge til å løfte seg internasjonalt. Det er også en mulighet for universiteter og høyskoler til å oppnå god anseelse og anerkjennelse. Paraidrettsutøvere fra Universitetet i Bath vant hele syv paralympiske medaljer for Storbritannia i Paris ¹. Tenk så kult om et norsk universitet eller høyskole hadde fått til noe lignende!

Et samarbeid mellom universiteter og høyskoler og Norges idrettsforbund vil sikre at man får nødvendige ressurser og ekspertise til å få til en god satsing. Det vil kunne skape en mer profesjonell og strukturert tilnærming til paraidrett på tvers av universiteter og høyskoler. NTNU har inngått et samarbeid med Norges idrettsforbund om paraidrett ². Det viser at dette er gjennomførbart, og er noe vi ønsker å se flere steder. Ved å inkludere paraidrett som en naturlig del av studentlivet, sender vi et viktig signal om at samfunnet skal være inkluderende og at alle skal ha mulighet til å delta uansett forutsetninger. Det bidrar også til å utfordre og endre eksisterende stereotypier rundt funksjonsnedsettelse.

Norsk studentorganisasjon mener at:

- Alle norske universiteter og større høyskoler med egne idrettslag, i samarbeid med Norges idrettsforbund, skal gå inn for en satsing på paraidrett, med mål om å gi studenter med funksjonsnedsettelse gode muligheter til å drive med idrett, og å utvikle paraidrettstalenter.

¹ <https://www.teambath.com/sport/olympic-paralympic/paris-2024-olympics-paralympics/>

² <https://ntnui.no/paraidrett/>

- 33
- Idrett skal være for alle, uansett funksjonsevne.

---

1 **2 Studenter skal ikke finansiere sin egen helsetjeneste!**

3 *Innsendt av Jakob Selfors, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet*

4 Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og
5 omsorgstjenester. Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, også studenter. I realiteten
6 følger ikke kommunene opp dette ansvaret. Som konsekvens, har studenter til stor grad ikke tilgang til
7 tilstrekkelig fysisk, psykisk og seksuelle helsetjenester. Data fra SHoT-undersøkelsen viser at 57,6% av
8 studenter mangler fastlege på studiestedet sitt.

9 Utilstrekkelig tilgang til helsetjenester skaper økonomiske belastninger og klasseskiller i studentmassen, da
10 flere blir tvunget på et privat marked. Likeverdige helsetilbud til alle studenter er kritisk, skal høyere
11 utdanning virkelig være for alle.

12 For å bøte på det manglende helsetilbudet, har mange studentsamskipnader opprettet sine egne
13 helsetilbud, rettet spesifikt mot studenter. Dette er hovedsakelig finansiert av studentene selv, gjennom
14 semesteravgiften. At studentsamskipnader tilbyr helsetjenester for å bøte på kommunens ansvar er i seg
15 selv ikke negativt – så lenge dette er finansiert av offentlige midler, og ikke fra studentene selv. Kommunen
16 er pliktig i å samarbeide med andre tjenesteytere dersom dette er nødvendig for å tilby et helhetlig og
17 samordnet tjenestetilbud, jf. §3-4 i helse- og omsorgstjenesteloven.

18 Studentsamskipnadene er en slik samarbeidspartner for kommunen, som kan tilby studenthelsetjenester
19 skreddersydd for de lokale behovene til studenter. Samskipnadens helsetjeneste gjøres ofte mer effektivt
20 og billigere enn det kommunen kan gjøre, gitt studentsamskipnadens særegne kompetanse på studentlivet.

21 Studenter bor i kort tid på studiestedet, og er ikke pliktig å melde flytting. Dette gjør det svært krevende for
22 studenter å skaffe seg fastlege på studiestedet sitt. Denne problematikken er særlig alvorlig for
23 internasjonale studenter, som ofte står uten ett tilbud. For å sikre studentene likeverdige helsetjenester bør
24 §3 i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen endres til å gjelde alle landets studenter -
25 ikke bare studentene i Oslo. En forskriftsendring vil ikke pålegge kommunene nye krav, men styrke
26 kommunenes muligheter til bedre å ivareta sitt ansvar, eksempelvis gjennom opprettelse av egne
27 fastlegehemler for studenter, eller gjennom opprettelse av slike i samarbeid med samskipnadens
28 helsetjeneste.

29 Skal alle studenter ha tilgang på likeverdige helsetjenester, er både kommunen nødt til å innfri sitt ansvar,
30 samtidig som helsetilbudene i samskipnadene styrkes. Den statlige støtten til studentsamskipnadene må
31 derfor økes for å tilstrekkelig finansiere disse helsetjenestene. Studenter skal ikke måtte finansiere sin egen
32 helsetjeneste.

33 Norsk studentorganisasjon mener at:

- 34 • Kommunen må innfri sitt ansvar om å tilby helse- og omsorgstjenester til alle studenter som
35 oppholder seg i kommunen, enten ved å selv bygge opp en tilstrekkelig tjeneste, eller ved å
36 finansiere en tjeneste gjennom samskipnaden.
- 37 • Staten skal øke velferdstilskuddet til samskipnadene for å tilstrekkelig finansiere de
38 studenthelsetilbudene som studentsamskipnadene tilbyr.
- 39 • §3 i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen skal endres for å gjelde alle
40 studenter i Norge, ikke bare de i Oslo.

Stå sammen mot fascisme!

Innsendt av Denas Rakauskas og Cinta Hondsmærk, OsloMet – Storbyuniversitetet

Norsk Studentorganisasjon, som liknende organisasjoner er et demokratisk styrt politisk organ, rettet mot utbedring av studenttilværelse, likhet og rettigheter. Demokrati er bygd på at alle skal ha like muligheter.

Det er viktig bevare demokratiet ved å jobbe forebyggende, men også ha klare retningslinjer ved urettferdighet. I verdensbildet synes en økende mengde politiske dokumenter som etterlikner fascisme i dyrking av sympati for autoritære ledere og legger vekt på nasjonalisme, militarisme, fysisk styrke og bruk av makt. Denne makten basert på antidemokratisk maktkonsolidering står imot utdanning, solidaritet og samarbeid, og kjemper fast imot demokrati. Dette er motstridende med våre verdier om alle menneskers rettighet til rettferdige prosesser i politiske valg, utdanning, og til psykisk, økonomisk og fysisk sikkerhet. Trygge psykososiale rammer skal fremmes ved å jobbe imot ulikhet og urettferdighet.

Studenter har tidligere gjennom organiserte demonstrasjoner og protester hatt mulighet til å vise solidaritet mot urettferdighet og skapt positiv sosial endring som fremmer likeverd og menneskerettigheter. Dermed skal utdanningsinstitusjoner sørge for å opprettholde muligheter til sanksjon som svarer kritisk til handlinger som fremmer brudd på menneskerettigheter og som forhindrer muligheter for å uttrykke meninger, å være sin egen person med kulturell identitet og ha trygge psykososiale rammer.

NSO mener at:

- Universitetene og høyskolene er ansvarlige for at studenter og ansatte får grundig opplæring i hvordan skape trygge arenaer for studenter, herunder hvordan forebygge utviklingen av fascistiske tankesett og handlinger.
- Alle utdanningsinstitusjoner skal ha retningslinjer for hvordan man motarbeider fascisme.
- Universitetene og høyskolene er ansvarlige for å promotere seminarer, møter og diskusjoner om historiske og samtidseventer med fascistiske tendenser.
- Utdanningsinstitusjoner skal motarbeide antiintellektualisme gjennom å fremme forskningsbasert politikk.
- Det er nødvendig å offentlig fordømme fascisme.
- Det er nødvendig å fordømme og reagere på hver episode av fascistisk karakter som skjer ved utdanningsinstitusjonene for demokratisk årvåkenhet og motinformasjon.
- Det er nødvendig å utarbeide på sikt et dokument som beskriver retningslinjer for hvordan å reagere på episoder av fascistisk karakter som skjer ved universiteter.